

Sto let
od narození
Alexandera
Heidlera
(otce Křišťana)

1. 12. 2016.

Msgr. ThDr. Alexander Heidler pocházel z pražské rodiny. Měl čtyři sestry (Johanu, Alenu a dvojčata Ludmilu a Marii) a bratra Ivana. Jeho otec JUDr. Gustav Heidler mu vybral jméno po ruských carech, neboť jako podnikatel počítal s významným obchodním potenciálem v Rusku a chtěl, aby jeho prvorozený syn měl jméno libozvučné Rusům, až jednou převezme otěže podnikání cukrovarnictví. To se psalo datum 1. prosince 1916.

Jeho rodiče byli v době jeho narození spíše matrikoví katolíci. Všechny své děti poslali studovat na akademické gymnázium v Praze. Sáša, jak byl v rodině a mezi kamarády oslovován, se v mládí zapojil do spolku hochů-ministrantů založeného P. Karlem Methodem Klementem, OSB „Legio angelica“. Mezi Sášovy vrstevníky v tomto skautingu patřili Jan Opasek, Karel Otčenášek, Jan Lebeda, Jiří Reinsberg, Josef Zvěřina, Jiří Blažek nebo Antonín Mandl. V tomto společenství pod vedením P. Karla Methoda Klementa, OSB v Emauzích uzrálo Sášovo kněžské povolání. Pro jeho matku Karlu, rozenou Vogelovou, nebylo Sášovo rozhodnutí ke kněžství jednoduché, jelikož byla od roku 1930 vdova se šesti dětmi a očekávala oporu nejstaršího syna v zastoupení zesnulého manžela.

Sáša byl premiant, za bravurní znalost latiny obdržel smaturitním vysvědčením zvláštní uznání ředitele gymnázia. Pražský arcibiskup Dr. Karel kardinál Kašpar nadaného bohoslovce vyslal na studia do Říma, kde studoval na filozofické fakultě Lateránské univerzity (1935–36). V římském Nepomucenu se připojil ke svým druhům z Legio angelica a říkali si „squadra azzura“. Vzájemné pouto přátelství jim vydrželo po celý život, aniž by tehdy tušili, co je všechny po jejich vysvěcení a skončené válce s hitlerovským fašismem čeká.

Dne 29. června 1941 byl Heidler vysvěcen spolu s dalšími 11 jáhny za pražskou arcidiecézi v pražské katedrále svatého Víta na kněze světícím biskupem ThDr. Antonínem Eltschknerem (kardinál Kašpar zemřel 21. dubna 1941). Po vysvěcení působil jako kaplan na

Zbraslavi a jako farář vpražských Čakovicích. Když byla 17. listopadu 1939 Nacisty uzavřena Univerzita Karlova a řada profesorů včetně Josefa Berana byla zavlčena do koncentračních táborů, přednášel Heidler pastorální teologii na pražském církevním učilišti.

Po válce doplnil svá studia ve švýcarském Fribourgu. Díky své pílì a pozoruhodné paměti nabył všestranného vzdělání, a to i jazykového. Ovládal plynně slovem a písmem němčinu, latinu, italštinu, francouzštinu a obstojně angličtinu. Był rovněž zběhlý vbiblických jazycích - hebrejštině a řečtině.

Po znovuotevření Univerzity Karlovy 1945 byl povolán za asistenta prof. ThDr. Josefa Berana, s kterým jej pojilo celožitovní přátelství. Když se Beran stal pražským arcibiskupem, Heidler po něm převzal vedení katedry pastorální teologie. Podílel se také na založení a správě někdejší akademické farnosti Praha u sv. Salvátora.

Dne 12. prosince 1947 byl slavnostně promován v Collegiu maximu na právnické fakultě Univerzity Karlovy doktorem teologie. Byla to památná promoce za účasti rektora prof. JUDr. Karla Engliše. Promotorem byl prof. Josef Vašica a děkanem teologické fakulty prof. PhDr. Josef Cibulka. Téma Heidlerova děkovného proslovu se odvíjelo od výkladu „Velekněžské modlitby“ Krista v Getsemanské zahradě (Jan 17,1-26). Byla to poslední doktorská promoce na katolické teologické fakultě před nástupem komunistů k moci a před následným vyloučením této fakulty ze svazku Univerzity Karlovy.

Heidler unikl zatčení 21. října 1949 na základě echa o vydaném příkazu k jeho zatčení, které mu konspirativně sdělil jeden z jeho bývalých studentů. Ještě téhož dne v noci odešel přes Šumavu, kde měli jeho rodiče letní sídlo na Špičáku u železné rudy, do Bavorska. Ze dne na den se stal neplánovaně exulantem. Patřil ke generaci vysídlenců, kteří dlouho doufali, že se komunismus

v demokratickém Československu neudrží a že se po jeho pádu vrátí domů.

Zpočátku Heidler působil jako kaplan v bavorském městečku Lenggries. Díky svým jazykovým znalostem byl aktivní mezi exulanty mnoha národů v naprosto mravně a ekonomicky zbídačené zemi. Po celém Německu v té době byly jen rozvaliny, všude vládla beznaděj a strašlivá bída. Od února 1950 byl činný v duchovní práci mezi studenty a intelektuály v uprchlických táborech v Ludwigsburgu.

Od 1. května 1951 se stal redaktorem náboženských pořadů rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Tím se začalo naplňovat jeho povolání kněze „exulanta“. Heidlerovy aktuální pořady, zabývající se situací doma i ve svobodném světě v rámci programových bloků: „Panorama“ a „Události a názory“, především však náboženské pořady a bohoslužby z kostela svatého Štěpána v Mnichově, celebrowané pod jménem Otec Křišťan, se u posluchačů v Československu těšily oblibě pro svou vynikající jazykovou, teologickou, politickou a intelektuální úroveň. Spolu s Pavlem Pecháčkem juniorem sepsali v sedmdesátých letech v češtině komentáře kliturgickým textům tří cyklů liturgického roku pod jmény Václav Svoboda a Pavel Skála. Byly vydány v rámci náboženské edice Křesťanské akademie v Římě. Hned po vydání se staly hitem svým moderním chápáním doby a mnozí kněží v Československu z nich čerpali informace pro svoje promluvy. Heidler s velikým nasazením spoluprožil druhý vatikánský koncil, byla to pro něj doba veliké naděje, snadšením se pustil do díla pokoncilové obnovy celou vahou své strhující osobnosti a nepřehlédnutelné autority umocněné osobními vztahy s předními teology - hybateli koncilní práce.

V roce 1965 na popud a zpodkladů Heidlera přednesl kardinál Beran projev "O svobodě svědomí", a to na posledním plenárním zasedání 2. vatikánského koncilu v Římě. V době, kdy se nově

jmenovaný kardinál a arcibiskup pražský Beran (1965) ocitl v roli exulanta v Římě, všichni koncilní otcové s napětím očekávali jeho vystoupení. Předpokládali, že si vězeň nacistů a komunistů vyřídí účty s totalitami, kterými byl pronásledován. Místo toho ve své řeči „O svobodě svědomí“ vyzval k rehabilitaci Mistra Jana Husa. To byla bomba! Ohromující ticho, pozornost posluchačů a historický obsah řeči, kterými byli církevní otcové doslova šokováni, do své smrti nezapomněli. Tím se splnil Heidlerův a Beranův záměr, a to ještě zdoby, kdy spolu působili na katolické fakultě Univerzity Karlovy, znovu otevřít Husovu otázku.

Heidler se velmi aktivně účastnil i práce v československém katolickém hnutí v exilu. Byl spoluzakladatelem Křesťanské akademie (Prien, Bavorsko). Dlouhá léta vedl jako ředitel českou katolickou misijní službu ve Spolkové republice Německo, pro duchovní službu exulantům se snažil získat české kněze. Každý rok organizoval česká duchovní cvičení kněží. Psal do římského měsíčníku „Nový život“ a do revue „Studie“. Příležitostně posílal články a úvahy do exilových časopisů a německy vydal řadu statí o českém katolictví a postavení církve v Československu, např. ve sborníku „Bohemia Sacra“ a v ročenkách „Kirche in Not“. Dne 21. února 1981 došlo k bombovému útoku poblíž československého oddělení Rádía Svobodná Evropa. Exploze zdemolovala československou redakci a zranila tři její zaměstnance. Při uklízení následků bombového útoku a později při stěhování Rádía Svobodná Evropa po roce 1989 do Prahy došlo k „stěhování“ archivního materiálu, který obsahoval též Heidlerovy písemné a zvukové záznamy. Ve shonu práce se mnoho nezkoumalo, kdo a co hází do kontejneru kodvozu na skládku. Tím se navždy ztratila značná část duchovního či myšlenkového díla otce Křišťana.

Ale celé ročníky mší a zvláště texty kázání - rovněž kopie či dokonce originály vysílaných textů, které se našly po Heidlerově smrti v jeho bytě, převzal Msgre. Karel Fořt. Kam se

poděly dnes, není známo. Kompletní seriál "Postav" (svatí, významné osobnosti - rovněž původně odvysíláno) zůstal též v něčích rukou nedotčen. Bohužel se v době Heidlerova skonu nenalezla cesta ke zveřejnění. Snad byly tehdejší rozhodující očí příliš moderním chápáním znamení doby.

To však mu neupírá nespornou zásluhu v pastorační práci pro dvě generace Čechů a Slováků, především těch, kteří zůstali doma odříznutí od svobodně dýchající církve ve světě.

Heidler zemřel náhle 3. srpna 1980 na infarkt doma ve věku 64 let. Poslední knihu, kterou držel v ruce na loži, byla publikace jeho přítele a spolužáka z Nepomucena, té doby disidenta v Praze, ThDr. Josefa Zvěřiny „Odvaha být církví“. Toto motto lze vnímat jako nadčasový symbolický odkaz Heidlera - muže pokoncilní církve.

Byl pochován na Lesním hřbitově v Mnichově. Pohřbil jej P. ThDr. Jaroslav Škarvada a pohřbu se mohly za širokou rodinu v Praze účastnit pouze jeho dvě sestry Ludmila a Marie.

Sté výročí narození otce Křišťana si připomeneme ve čtvrtek 1. prosince 2016 od 18 hodin v kostele svatého Salvátora v Praze 1, Křížovnické náměstí. Hlavním celebrantem bude Msgre. prof. Dr. Tomáš Halík.

Requiescat in pace.

Praha, 10. října 2016

Za početné příbuzenstvo rodiny Heidlerových Josef Svoboda
spužitím poznámek E. Ciklové a Dr. Zdeňka Pousty